

Årlig avstämning
Datum 2018-01-22
Diarienummer KTN 2017-00184

Västra Götalandsregionen
Koncernkontoret
Handläggare:
Sara Eriksson, 070-730 25 93
Anna Kronvall, 076-940 28 21

E-post:
sara.eriksson@vgregion.se,
anna.kronvall@vgregion.se

Årlig avstämning av Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland 2017

Innehållsförteckning

1. Uppföljning av trafikförsörjningsprogrammet för 2017
2. Kortfattad lägesrapport av utpekade utvecklingsområden i trafikförsörjningsprogrammet 2017-2020
3. Förbättringsförslag för samverkan inom de delregionala kollektivtrafikeråden

1 Uppföljning av trafikförsörjningsprogrammet för 2017

Redovisas i bilaga 1. Denna avstämning är den första uppföljningen av Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland 2017-2020 med utblick 2035.

Preliminära siffror för det övergripande målet om att öka andelen hållbara resor och antalet resor med kollektivtrafik visar på en stor ökning. Framförallt ökar resandet i stadstrafik och de prioriterade stråken. Kollektivtrafikens geografiska tillgänglighet är svår att mäta men antalet fordonskilometer fortsätter att öka och den grundläggande tillgängligheten finns i hela länet. Attraktiv kollektivtrafik handlar om resenärens behov och upplevelser i kollektivtrafiken. Nöjdheten är hög när man frågar personer ombord men betydligt lägre när allmänheten svarar generellt. Punktligheten har förbättrats i tågsystemet men försämrats något för buss i stadstrafik. Inom målen för *Alla resenärsgupper* och *minskad miljöpåverkan* är att utvecklingen är positiv.

Bilaga 1: ”Uppföljning 2017 - Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland 2017-2020”

2 Prioriterade utvecklingsområden – lägesrapport

Trafikförsörjningsprogrammet för 2017-2020 finns på Västra Götalandsregionens hemsida; www.vgregion.se/kollektivtrafik.

I programmet finns sex prioriterade utvecklingsområden, som ska vara i fokus de närmsta åren för att driva utvecklingen mot det övergripande målet. De delregionala kollektivtrafiken ska involveras i arbetet och kommunerna spelar en viktig roll för möjligheterna att nå målen. De prioriterade utvecklingsområdena är:

- samhällsplanering och kollektivtrafik som ömsesidig process
- samordning med skolresor, utifrån lokala förutsättningar
- hållbart resande, samverkan för att utveckla smartare kombinationer av färdstätt
- pris- och betalsystem samt information – enkelt att resa
- principer och strategier för kollektivtrafiken i regionens pendlingsnav
- strukturerat arbete utifrån de sju diskrimineringsgrunderna; social hållbarhet

Nedan ges en kortfattad lägesrapport för respektive utvecklingsområde.

Samhällsplanering och kollektivtrafik som ömsesidig process

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Kollektivtrafikplanering och övrig samhällsplanering behöver ske mer samordnat. Det handlar dels om att kollektivtrafiken ska kunna utvecklas effektivt, dels om kommunernas förutsättningar för att utveckla ny bebyggelse. Det kräver ömsesidigt kunskapsbyggande i syfte att ta fram tydligare principer och processer för parterna gällande kollektivtrafikutbud och bebyggelse.

Lägesrapport januari 2018: En arbetsgrupp med representation från Västra Götalandsregionen, Västtrafik, de fyra delregionala kollektivtrafikrådets tjänstemannanätverk samt Länsstyrelsen startade 2016 för att tillsammans identifiera utmaningar och ta fram förslag på aktiviteter inom utvecklingsområdet. Under 2017 har arbetsgruppen redovisat förslag på nio olika aktiviteter inom områdena Ansvar och planeringsprocesser, Samverkan och dialog samt Riktlinjer/nyckeltal och utbildning. Föreslagna aktiviteter förankrades i Kollektivtrafiknämnden och respektive delregionalt kollektivtrafikråd under våren 2017. Under hösten har arbetsgruppen påbörjat genomförandet av aktiviteterna som bland annat innefattar:

- Identifiering av goda exempel på planeringsprocesser där kollektivtrafiken kommit in på ett bra sätt
- Att se över möjligheten för kommuner och Västtrafik att i samband med ny bebyggelse teckna avsiktsförklaringar eller liknande
- En lättillgänglig sammanställning av nyckeltal och grundprinciper för kollektivtrafik som kan användas vid planering av ny bebyggelse
- Ett utbildningspaket som riktar sig främst till kommunala tjänstemän inom samhällsbyggnadssektorn

Samordning med skolresor, utifrån lokala förutsättningar

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Det finns potential att öka servicenivån på landsbygd ytterligare genom samordning med skolskjutsar. De utredningar som gjorts visar att det inte finns en lösning som passar alla kommuner. Samordningen bör därför ske genom samråd mellan Västtrafik och respektive kommun utifrån geografiska och demografiska förutsättningar, inför upphandlingar, där både kommunen och Västtrafik strävar efter bästa möjliga totallösning för invånarna.

Lägesrapport januari 2018: Under 2017 har Västtrafik påbörjat ett internt arbete för att tydliggöra hur Västtrafik idag arbetar med samordning mellan skolskjuts och allmän kollektivtrafik. I detta arbete ingår bland annat att tydligt beskriva vad en sådan samordning innebär i praktiken och vilka möjligheter och konsekvenser som blir följden. Arbetet kommer att fortsätta under 2018.

Hållbart resande, samverkan för att utveckla smartare kombinationer av färdstätt

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Kollektivtrafiken är ofta – men inte alltid – det hållbara alternativet, ekonomiskt och miljömässigt. Ett viktigt utvecklingsområde är att kombinera färdstätt smartare. Åtgärder ska anpassas utifrån lokala förutsättningar och behov, geografiskt och hos olika resenärsgupper, för såväl vardagsresor som resor inom turism och besöksnäring. Det innebär fortsatt hög prioritet för samverkansprojekt för utveckling av nya tjänster för att underlätta för samåkning, bilpooler, cykelpooler osv. Därtill krävs systematiskt beteendepåverkande arbete.

Lägesrapport januari 2018:

Hållbart resande väst

Västra Götalandsregionens projekt- och kompetensplattform Hållbart resande väst har utvecklats vidare under 2017 och flera projekt har genomförts. Bland dessa finns Cykelvänlig arbetsplats, Skolreseplaner, Vintercyklist samt Buss o´hoj, som är ett nytt projekt där invånare har fått testa vicyklar, som tas med i kollektivtrafiken.

Hållbart resande väst driver nätverket för hållbart resande, där drygt 30 kommuner är med och tar del av kompetenshöjande aktiviteter. Ambitionen är att flera kommuner i Västra Götaland, gärna landsbygdskommuner, ska bli en del av nätverket och delta i de projekt hållbart resande väst driver. Under 2018 prioriteras följande satsningar:

- Arbeta för att hitta smarta lösningar för att utveckla hållbart resande på landsbygd.
- Satsning på att tillsammans med Västtrafik engagera företag och organisationer att jobba med hållbart resande i tjänsten och de anställdas resor till och från arbetsplatsen.
- Verka för ett ökat hållbart och aktivt resande bland barn och unga.

Mer information om hållbart resande väst finns på www.vgregion.se/hrv och på facebook.

Kombinerad mobilitet

Kollektivtrafiknämnden har gett Västtrafik i uppdrag att undersöka och utveckla området kombinerad mobilitet i syfte att förenkla för invånare att nyttja den regionala kollektivtrafiken i kombination med andra transporttjänster som till exempel hyrbil, bilpool och stadscykel. Efter dialog med marknaden har Västtrafik under 2017 frångått den initiala planen om att upphandla en kombinerad mobilitetstjänst. Istället planerar Västtrafik att möjliggöra framväxt av en flora av externt utvecklade kombinerade mobilitetstjänster genom att tillgängliggöra valda delar av sitt biljettsortiment för återförsäljning. Under 2017 har arbetet med att förbereda för detta initierats. Västtrafik har bland annat samarbetat med andra aktörer inom projektet 'Swedish Mobility Program', påbörjat nödvändig teknisk utveckling samt förberett för piloter under 2018 och 2019.

Principer och strategier för kollektivtrafiken i regionens pendlingsnav

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Strategier för att möta befolkningstillväxten och uppnå ökad marknadsandel för hållbara resor behöver utvecklas ytterligare. Samråd sker politiskt i stadstrafikforum, som finns för respektive pendlingsnav i Västra Götaland. För dessa orter handlar det dels om att skapa effektiva och goda förbindelser för de som pendlar in från resten av regionen, dels att stötta stadsutvecklingen.

För naven i varje delregion; Göteborgs stadstrafik (Göteborg, Mölndal och Partille), Trollhättan/Vänersborg (Tvåstad), Uddevalla, Borås och Skövde finns särskilda stadstrafikforum. Politiska företrädare för parterna möts 2-4 gånger per år för dialog och informationsutbyte kring frågor som bedöms relevanta för stadstrafikens utveckling. Detta görs som en del av stadens utveckling och som en del i kollektivtrafiksystemet som helhet.

Inom respektive stadstrafikforum har eller ska en kollektivtrafikplan/målbild tas fram. Kollektivtrafikplanerna utgår från Regionalt trafikförsörjningsprogram och beskriver hur kollektivtrafiken behöver utvecklas i samklang med stadsutvecklingen för att stödja en hållbar region- och stadsutveckling och öka andelen hållbara resor med kollektivtrafik, gång och cykel.

Trafikförsörjningsprogrammets mål och strategier är styrande för arbetet.

Lägesrapport januari 2018:

I Stadstrafikforum Göteborg, Mölndal och Partille har vi under 2017 färdigställt *Målbild Koll2035 - Kollektivtrafikprogram för stornätet i Göteborg, Mölndal och Partille*. Dokumentet är nu ute hos parterna för antagande. Mölndal och Partille antog målbilden vintern 2017, Göteborg och Västra Götalandsregionen förväntas anta målbilden under första kvartalet 2018.

Under 2016 antogs *Utvecklingsplan 2025* för Borås. Våren 2017 blev det nya avtalet för stadstrafiken i Borås klart. Diskussioner har även förts under hösten 2017 om att introducera elbussar i Borås.

För Skövde pågår arbetet med *Kollektivtrafikplan 2025 med utblick 2030*. Inkomna synpunkter från remissomgången inarbetas för närvarande för att sedan inleda beslutsprocessen.

Arbete pågår med *Kollektivtrafikplan för Trollhättan och Vänersborg 2030*. Arbetet planeras pågå under våren 2018 med beslut under hösten 2018.

Stadstrafikforum för Uddevalla förväntas inom kort fatta beslut om ett projektdirektiv för *Kollektivtrafikplan 2035* och arbetet kommer att pågå under hela 2018. Beslut väntas våren 2019.

Pris- och betalsystem samt information – enkelt att resa

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Steg 1 i den pris- och sortimentstrategi, som inledde sitt genomförande 2014, syftar till att göra det enklare för resenären. Förenklingar i form av färre tillägg och varianter av kort, enhetligare regler för kommunala tillköp, rabattsatser, möjlighet att köpa färdbevis i telefonen och avskaffa check-out är sådant som redan är beslutat och genomförs successivt.

I steg 2 handlar det om att se över zonsystemet för att uppnå ett system som resenären upplever som enklare och mer rättvist än dagens indelning, utvecklad biljettsamverkan för att underlätta resor över länsgräns samt Fortsatt utveckling av försäljningskanaler och information till resenären om hur och var man kan köpa biljetter och resa med kollektivtrafiken.

Lägesrapport januari 2018:

Fokus under 2017 har legat dels på att utveckla appen Västtrafik To Go med fler tjänster och biljettslag, samt ta fram ett förslag till ny zonstruktur (steg 2). Kollektivtrafiknämnden beslutade i september 2017 att skicka ut förslag till ny zonstruktur på samråd i de delregionala kollektivtrafikeråden. Förslaget innebär att dagens över 70 zoner slås samman till tre zoner vilket innebär en kraftig förenkling jämfört med idag. Kommundialogen pågår under hösten och vintern 2017/18 med förhoppningen att enas kring ett förslag under våren 2018.

Strukturerat arbete utifrån de sju diskrimineringsgrunderna; social hållbarhet

Sammanfattning enligt trafikförsörjningsprogrammet: Västra Götalandsregionen har gjort en utredning som visar att åtgärder för funktionsnedsatta även gynnar andra grupper i samhället. Den visar att ytterligare åtgärder krävs, framförallt när det gäller att öka tryggheten för olika resenärgrupper. Ökad kunskap och utveckling av ett strukturerat arbetssätt krävs dock för att beakta de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion/trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder (barn/äldre). Här ingår att utveckla kollektivtrafikens roll som ett verktyg för integration, jämställdhet och att stärka barns rättigheter.

Lägesrapport januari 2018:

Under 2017 har ett utvecklingsarbete pågått för att ta fram en strategi som beaktar de sju diskrimineringsgrunderna och ersätter dagens funktionshinderstrategi. Ett förslag till strategi är nu framtagen och skickas i samband med denna avstämning ut på remiss under våren 2018, för beslut i kollektivtrafiknämnden hösten 2018. Strategin omfattar fem åtgärdsområden. För respektive område finns mål definierade.

3 Förbättringsförslag för samverkan inom de delregionala kollektivtrafikeråden

I de delregionala kollektivtrafikeråden sker dialog mellan delregionernas kommuner och Västra Götalandsregionen. I Beredningen för hållbar utveckling, BHU, förs dialog och samråd mellan delregionerna och regionen.

De delregionala kollektivtrafikeråden har möte minst två gånger per år och på dessa möten ska dialog om kollektivtrafikens strategiska utveckling hanteras. Respektive delregion (och ingående kommuner) ansvarar för att fastställa forumets utformning och representation.

En god samverkan kräver kontinuerlig utveckling och förbättring. Med utgångspunkt i inkomna synpunkter från föregående års remiss och dialog i råden under det gångna året, föreslås tydligare fokus på dialog på de delregionala kollektivtrafikerådens möten (där handlingar gått ut i god tid innan mötet) och sedan efterföljande formell remiss. Beslut om remissvar kan hanteras separat från råden, till exempel på ordinarie förbundsstyrelse-/direktionsmöte. Därmed blir rådets mötestider i högra grad också frikopplade från svarsdatum för remisser. Vi föreslår också att vi i största möjliga mån samlar remisser till den årliga avstämningen av trafikförsörjningsprogrammet, för att minska antalet förankringsprocesser och administration.

ÅRSHJUL DELREGIONALA KOLLEKTIVTRAFIKRÅD

